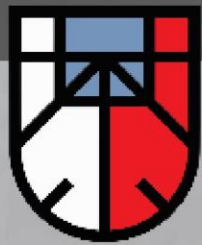

INSTITUT RENESANCE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ
KONVENT FRANTIŠKÁNŮ – MENŠÍCH BRATŘÍ

U KOSTELA PANNY MARIE SNĚŽNÉ NA PRAZE 1
VÁS ZVOU NA POSTNÍ KONCERT

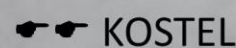
TENEBRÆ

TEMNÉ HODINKY

SOBOTA 1. 4. 2023 ← KAPLE

SV. MICHAĚLA
ARCHANDĚLA

KOSTEL PANNY

MARIE

SNĚŽNÉ

NA NOVÉM

MĚSTĚ

PRAŽSKÉM

OD 19⁰⁰ POSTNÍ KONCERT

OD 16⁰⁰ PŘÁTELSKÉ SETKÁNÍ

HUDBA & ČAJ ← V REFECTÁŘI

| IRKD.cz

| HoraFugit.cz

| PMS.OFM.cz

POCTA BLAHOŠLAVENÉMU ODORIKOVI ANEB

PŘÁTELSKÉ SETKÁNÍ S PHDR. VLADIMÍREM LIŠČÁKEM, CSC., DSC. & JEHO PŘÁTELI Z IRKD

PROGRAM KONCERTU

François Couperin (1668–1733)

Leçons de ténèbres

&

Felix Kadlinský (1613–1675)

Zdoroslaviček

SOUBORU IRKD VIA MELODICA

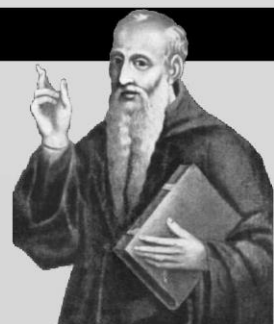
Beata Altior soprán | harfa

Anna Cibulková soprán | flétny

Lucie Nováková cembalo | varhany

Andrea Angelová přednes | soprán

Jana Legat viola da gamba

Temné hodinky (tenebrae, leçons de ténèbres) **jsou, nebo spíše byly, součástí modlitby hodinek** (breviáře), tak jak je praktikuje západní křesťanství. Modlitba hodinek je spojena především s životním rytmem mnichů v klášterech a duchovních osob. V menší míře je praktikována i laiky.

Tradice temných hodinek sahá do 9. stol. Tenebrae se pojí s posledními třemi dny **pašijového týdne**, zeleným čtvrtkem, velkým pátkem a bílou sobotou. V těchto – pro křesťanství významných dnech – se modlitby hodinek rozšířily o další části. To se týkalo především ranních hodinek zvaných **matutina** (první modlitba dne ještě za tmy) a **laudy** (při svítání). Avšak pro jejich časovou náročnost došlo na konci středověku k přesunutí na předvečer uvedených dní.

Díky přesunutí temných hodinek na večer se tato pobožnost rozšířila i do laického prostředí a jednotlivé části (zvl. Lamentace a Responsoria) byly pro tuto příležitost zhudebňovány významnými skladateli (**J. D. Zelenka, F. Couperin, M. A. Charpentier** a mnoho dalších). Charakteristickým prvkem lamentací při hudebním zpracování je nářek. Každý verš **Jeremiášova Pláče** se uvozuje příslušným **hebrejským písmenem** (alef, bet, gimel apod.), přičemž ve zpěvu je každé písmeno podloženo zvukomalebným melismatem představujícím nářek.

Výjimečný charakter tohoto obřadu umocňovalo až divadelní ztvárnění některých symbolů. Součástí byl trojúhelníkový svícen (zpravidla s 15 svícemi). Po skončení každé části se vždy jedna svíce zhasila. Při závěrečném **kantiku** se zhasly i všechny svíce na oltáři a v kostele. Poslední patnáctá hořící svíce se odnesla za oltář, čímž se kostel ocitl v naprosté tmě a nastal čas pro „**strepitus**“, tj. velký hluk, symbolizující zemětřesení při Kristově smrti. Mohl být vyjádřený hlasitým zavřením knihy, nebo jejím boucháním o lavici či hozením na zem, případně **klapačkami** a **řehtačkami**. Pak se hořící svíce donesla zpět před oltář a zhasila. Celý obřad končil v naprostém tichu a tmě.

V roce 1911 došlo ke zkrácení textů a reformou obřadů svatého týdne v r. **1955** se matutina i laudy vrátily na své původní místo brzy ráno. Přestaly tak být součástí běžné laické liturgie a pozbyly svůj výjimečný charakter. Tím zmizel i důvod skládat a praktikovat obsáhlejší hudbu a temné hodinky v původním významu v současnosti neexistují. Jejich starobylá forma se praktikuje pouze sporadicky, např. i u českých dominikánů.

Beata Altior

vedoucí hudební a dramatické sekce **IRKD** & um. vedoucí souboru **Via Melodica**

Čtení z knihy Pláč proroka Jeremiáše

1 ALEF Jak samotno sedí město, které mělo tolik lidu! Je jako vdova, paní národů. Bylo kněžnou mezi krajinami, nyní je podrobena a musí platit daň.

2 BET Za noci pláče a pláče, po tvářích slzy jí tečou, není nikdo, kdo by ji potěšil, ze všech jejích milých. Všichni přátelé zachovali se k ní věrolomně, stali se jejími nepřáteli.

5 HE Její protivníci nabyli vrchu, její nepřátelé si žijí v klidu, neboť Hospodin ji zarmoutil pro množství nevěrností. Její pacholátka jsou vedena do zajetí před tváří dobyvatele.

JERUSALEME, Jerusaleme, obrať se k Pánu svému Bohu

6 VAU Sijónská dcera ztratila veškerou svoji důstojnost. Její velmožové jsou jako jeleni, kteří nenacházejí pastvu: vysílení táhnou pryč před tváří pronásledovatele.

7 ZAIN Jeruzalémská dcera se rozpomíná ve dnech svého ponížení na vše, co mívala za žádoucí ode dnů dávnověkých: když její lid padl do rukou protivníka, nenašel se nikdo, kdo by mu pomohl. Protivníci to viděli a posmívali se jejímu zániku.

8 HETH Těžce zhřešila jeruzalémská dcera, proto se stala nepevnou. Všichni, kdo ji oslavovali, nyní jí pohrdají, neboť vidí její hanbu. A ona vzdychá a odvrací se.

JERUSALEME, Jerusaleme, obrať se k Pánu svému Bohu

10 JOD Protivník vztáhl ruku na všechno, po čem toužil. Neboť vidí pronárody vcházet do své svatyně, ač jsi jim přikázal: „Nevejdou do tvého chrámu.“

11 KAF Veškerý její lid pláče a žebrá o chléb. Za pokrm dávají všechny drahocennosti, jen aby nezemřeli. „Pohleď, Hospodine, uvaž, jak jsem nyní laciná.“

12 LAMED „Vy všichni, kteří jdete kolem, popatřte a vizte, je-li jaká bolest jako bolest moje, neboť nastala sklizeň a Hospodin promluvil v den svého planoucího hněvu.“

JERUSALEME, Jerusaleme, obrať se k Pánu svému Bohu

PROGRAM KONCERTU

- ☛ 1. **Felix Kadlinský (1613–1675): Zdoroslaviček**
O srdečná tesknosti

- ☛ 2. **François Couperin (1668–1733): Leçons de ténèbres**
Vau
- 3. **Zain**
- 4. **Heth**
- 5. **Jerusalem, convertere ad Dominum**

- ☛ 6. **Jacob van Eyck (1590–1657): Der Fluyten Lust-hof**
Daphne – variace pro sólovou flétnu

- ☛ 7. **Felix Kadlinský (1613–1675): Zlatá ctností kniha**
Hledám ztracenou ovci

- ☛ 8. **François Couperin (1668–1733): Leçons de ténèbres**
Jod
- 9. **Kaf**
- 10. **Lamed**
- 11. **Jerusalem, convertere ad Dominum**

- ☛ 12. **Jacob van Eyck (1590–1657): Der Fluyten Lust-hof**
Fantasia & Echo – variace pro sólovou flétnu

- ☛ 13. **Felix Kadlinský (1613–1675): Zlatá ctností kniha**
Nedávno své pásł ovce

- ☛ 14. **Luis-Nicolas Clérambault (1676–1749): Suite pro varhany**
№.1 Plein jeu
№.2 Duo
№.4 Trio
№.7 Caprice sur les grands jeux

- ☛ 15. **Felix Kadlinský (1613–1675): Zdoroslaviček**
Hned jak se den

